

Bescherming van persoonlijke gegevens bij het gebruik van Inland AIS-apparatuur

Samenvattend verslag: inventarisatie van de nationale regels, stand 15 april 2014

1. Inventarisatie van de huidige regelgeving inzake gegevensbescherming met betrekking tot Inland AIS

- 1.1. In Zwitserland wordt de gegevensbescherming op nationaal niveau geregeld in de federale wet van 19 juni 1992 inzake de gegevensbescherming (DSG), SR 235.1 (Loi fédérale du 19 juin 1992 sur la protection des données (LPD), RS 235.1) en in de verordening van 14 juni 1993 bij de federale wet inzake de gegevensbescherming (VDSG), SR 235.11 (Ordonnance du 14 juin 1993 relative à la loi fédérale sur la protection des données (OLPD), RS 235.11). Deze wet heeft tot doel het individu en de grondrechten van personen waarover gegevens worden verwerkt te beschermen. Aangezien Inland AIS geen persoonsgegevens overdragen in de zin van de Zwitserse wet, en dientengevolge geen persoonsprofielen maakt, is de DSG niet van toepassing op de door de Inland AIS-apparatuur overgedragen gegevens.

Op dezelfde wijze bestaat er voor de door een Inland AIS-apparaat uitgezonden gegevens in Zwitserland geen specifieke regelgeving.

Daarentegen bevat het Zwitserse strafwetboek meerdere bepalingen die door een schipper aangevoerd zouden kunnen worden ingeval een derde de door het Inland AIS-apparaat uitgezonden gegevens zonder zijn/haar toestemming onderschept of op frauduleuze wijze gebruikt. De volgende belangrijkste artikelen kunnen van toepassing zijn:

- Artikel 143 bestraft “onrechtmatig gebruik van gegevens”.
Dat betekent dat aan iemand, die ter ongegronde eigen vermogensvermeerdering of ter ongegronde vermogensvermeerdering van een derde, voor hem- of haarzelf of voor een derde elektronisch of op een andere wijze geregistreerde of overdragen gegevens die niet voor hem/haar waren bestemd en die speciaal tegen onrechtmatige toegang zijn beschermd, een vrijheidsstraf van ten hoogste vijf jaren of een geldstraf wordt opgelegd. Onrechtmatig gebruik van gegevens, waarbij aan naasten of bekenden schade wordt berokkend, wordt uitsluitend na indiening van een klacht vervolgd.
  - Artikel 143a dat “onrechtmatig gebruik van een informatieverwerkend systeem” veroordeelt.
Dit artikel voorziet dat aan iemand, die zich door middel van een gegevensoverdrachtvoorziening onrechtmatig toegang verschafft tot een informatieverwerkend systeem van een ander, dat speciaal tegen onrechtmatige toegang is beschermd, na aangifte, een vrijheidsstraf van ten hoogste drie jaren of een geldstraf wordt opgelegd.
  - Artikel 144a dat “beschadiging van gegevens” bestraft.
Het eerste lid van dit artikel stelt vast dat in het bijzonder aan iemand, die, onrechtmatig, elektronisch of via een analoge wijze geregistreerde of overgedragen gegevens wijzigt, wist of onbruikbaar maakt, een vrijheidsstraf van ten hoogste drie jaren of een geldstraf wordt opgelegd.
- 1.2. In Frankrijk is voor persoonsgegevens een specifieke bescherming voorzien, die in het bijzonder van toepassing is op de verwerking, dat wil zeggen de (voorzien) opname daarvan in een bestand. De huidige regelgeving beoogt de bescherming van de persoonlijke vrijheden en heeft tot doel de voorwaarden te bepalen waaraan publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen moeten voldoen om bestanden met persoonsinformatie te kunnen vormen (Wet nr. 78-17 van 6 januari 1978 inzake de informatica, bestanden en vrijheden (LIL) en Decreet nr. 2005-1309 voor de toepassing van voornoemde Wet). Deze beschermende rol wordt uitgeoefend door de Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés (CNIL: Nationale

Commissie voor Informatica en Vrijheden), een onafhankelijke administratieve autoriteit. Deze commissie wordt met betrekking tot de bescherming van personen geraadpleegd in het kader van elk tekstontwerp dat de geautomatiseerde verwerking betreft. De commissie wordt bovendien voorafgaand aan de toepassing van dit type verwerking ingeschakeld, hetzij om de verwerking toe te staan, hetzij om een gemotiveerd advies te geven. De CNIL heeft tevens onderzoekende, controlerende en bestraffende bevoegdheden.

- 1.3. In België is de Wet van 8 december 1992 voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens de basistekst betreffende de bescherming van persoonlijke gegevens (Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens). Onder persoonsgegevens wordt verstaan: "iedere informatie betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon, hierna "betrokkene" genoemd; als identificeerbaar wordt beschouwd een persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificatienummer of van één of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit."

De Privacycommissie is sinds 1 januari 2004 als onafhankelijk controleorgaan ingesteld bij de Kamer van volksvertegenwoordigers. De opdracht van de Privacycommissie is erop toezien dat de privacy bij de verwerking van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd. Naast de procedure bij de Gerechtelijke instanties behandelt de Privacycommissie elke klacht. Zij zal in eerste instantie trachten een minnelijke schikking te bekomen of indien een minnelijke schikking niet mogelijk is, zal zij een advies geven

- 1.4. In Nederland is het rechtstelsel op twee instrumenten gebaseerd: de Scheepvaartverkeerswet en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

- De maatregelen voor verkeersdeelnemers zijn gebaseerd op de Scheepvaartverkeerswet. Op dit niveau is een delegatiegrondslag opgenomen voor het stellen van regels omtrent "*het ontvangen, bewaren en verstrekken van gegevens met betrekking tot de scheepvaart door organisaties en personen die niet deelnemen aan het scheepvaartverkeer*". (Artikel 4, lid 1, onderdeel E).

In dit artikel wordt verder de mogelijkheid gecreëerd om het ontvangen, verwerken en hergebruiken van informatie in het kader van RIS¹ te reguleren, óók voor personen/organisaties aan de wal.

De nadere regels zijn gesteld bij algemene maatregel van bestuur, te weten het Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart.

- Als persoonsgegevens worden verwerkt, dan is de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) van toepassing

- 1.5 In Duitsland is de regelgeving in hoofdzaak op twee niveaus van het rechtstelsel gebaseerd:

- kaderwetten (de federale voorschriften inzake gegevensbescherming en de overeenkomstige voorschriften van de Länder)
- voorschriften inzake gegevensbescherming die gebiedspecifiek zijn. Ook het binnenvaartrecht kent gebiedspecifieke bepalingen inzake gegevensbescherming, zoals in de Binnenschiffahrtsgesetz (wet die verplichtingen op het gebied van de binnenvaart voorschrijft), met verschillende gegevensbanken (overtredingen, vlootbestand, enz.) maar

---

¹ gedefinieerd in artikel 1, lid 1, onderdeel p van de Wet als "geharmoniseerde informatiediensten ter ondersteuning van het verkeers- en vervoersmanagement voor de binnenvaart, met inbegrip van de technisch haalbare koppelingen met andere vervoerswijzen dan wel met commerciële activiteiten, niet zijnde interne commerciële activiteiten tussen betrokken bedrijven"

voorziet geen bepaling inzake Inland AIS. Een specifieke regelgeving inzake het beschermen van AIS-gegevens bestaat immers nog niet.

- De bevoegde autoriteit voor kwesties betreffende gegevensbescherming op nationaal niveau is de "Bundesbeauftragte für den Datenschutz und die Informationssicherheit" (Bondscommissaris gegevensbescherming en informatiebeveiliging). De vervolging ingeval van gegevensmisbruik valt echter onder de bevoegdheid van een openbaar ministerie resp. de respectieve bevoegde diensten gegevensbescherming van een Land.

2. Welke maatregelen zijn voor de beveiliging van de persoonsgegevens die door het Inland AIS-apparaat worden overgedragen (niet-levering, verwerking...) getroffen?

2.1. De Zwitserse delegatie stelt voor het bedrijfsleven uitvoering over de omvang van de ingezamelde gegevens, de bewaartermijn en het precieze gebruik in te lichten en tevens de toestemming van het bedrijfsleven te vragen. Deze aspecten moeten om deze reden in een besluit van de CCR worden vastgelegd.

2.2. De procedure die in Frankrijk voor de gegevens van Inland AIS-apparatuur wordt toegepast, is de procedure van de "normale" verklaring voorzien in artikel 23 van de wet nr. 78-17 van 6 januari 1978, die betrekking heeft op de gangbare applicatieverwerkingen. Met deze verklaring wordt de verplichting aangegeven dat de gegevensverwerking voldoet aan de wettelijke eisen. De overgedragen informatie wordt nader aangegeven in artikel 30 van deze wet. De aanvrager kan de gegevens gaan verwerken zodra de bevestiging van de CNIL is ontvangen.

Andere maatregelen die voor de beveiliging van gegevens worden getroffen:

- bescherming van de fysieke toegang tot de verwerking,
- gebruik van een identificatiemethode voor de gebruikers,
- logboekregistratie van de aansluitingen,
- gegevensverwerking via een specifiek intern netwerk (zonder aansluiting op internet),
- gecodeerd overdrachtkanaal voor de gegevensuitwisseling via internet.

De gegevens kunnen bestemd zijn voor de volgende structuren: de vervoerder, verladers, interne diensten van VNF, douanediensten, rivierpolitiediensten, gerechtelijke diensten en derden die door de schipper zelf worden aangewezen.

2.3. In België bepaalt artikel 17 van de onder punt 1.3 genoemde wet van 8 december 1992 de procedure waaraan moet voldaan worden om AIS-gegevens te verwerken. Dit artikel is dus van toepassing op de verwerking van gegevens van Inland AIS-apparatuur. Er moet aangifte gedaan worden van de verwerking bij de Privacycommissie. § 3 van artikel 17 bepaalt welke gegevens in de aangifte moeten worden vermeld.

2.4. In Nederland zijn er voor het treffen van maatregelen twee referentieteksten:

- a) Betreffende alle ontvangen informatie in het kader van de meldingsplicht en betreffende alle ontvangen informatie in het kader van AIS, bepalen de artikelen 7, 8 en 9 van het Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart aan wie deze informatie verstrekt mag worden en onder welke voorwaarden. De betekenis van deze artikelen is dat de lokale vaarwegbeheerder informatie mag gebruiken voor het verkeersmanagement. Handhaven met behulp van deze gegevens door de vaarwegbeheerder of door anderen is nadrukkelijk uitgesloten, tenzij er sprake is van de verdenking van een misdrijf.

Deze bescherming heeft betrekking op alle gegevens afkomstig van de scheepvaart die voor het verkeersmanagement worden gebruikt. Het gaat niet alleen om AIS-informatie, maar ook om informatie verkregen uit al dan niet verplichte meldingen bijvoorbeeld verplicht via RPR 12.01 en om walradarbeelden waarbij vaartrajecten van schepen zijn vastgelegd.

Tot slot is het handelen in strijd met het Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart strafbaar gesteld in artikel 31, lid 4, van de Scheepvaartverkeerswet. Op grond

hiervan is het mogelijk bij overtreding een hechtenis op te leggen dan wel een geldboete van maximaal € 7.800,- per overtreding.

- b) Indien organisaties of personen niet onder het toepassingsgebied van het onder punt 1.4 vermelde besluit vallen, of indien de gegevens niet van het verkeersmanagement afkomstig zijn, bieden twee wettelijke instrumenten de mogelijkheid om door Inland AIS-apparatuur overgedragen gegevens te beschermen.
- Het eerste wettelijke instrument is het Wetboek van Strafrecht. Hier is in artikel 441 strafbaar gesteld, het bekendmaken van informatie die ontvangen is door een persoon waarvoor het niet is bedoeld. Afhankelijk van het werkelijk gebruik (bijv. bekendmaking) van de ontvangen informatie kan dit artikel worden gebruikt om misbruik te bestraffen.
  - In sommige gevallen is de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing. AIS-informatie is immers vaak herleidbaar tot natuurlijke personen, aangezien veel scheepvaartbedrijven eenmanszaken zijn. Als dat het geval is, betreft het persoonsgegevens. De juridische dienst van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) hebben aangegeven AIS-informatie te beschouwen als persoonsgegevens, omdat in een groot aantal gevallen deze gegevens in de binnenvaart zijn te herleiden tot personen. De conclusie is dus dat de Wbp zeer waarschijnlijk van toepassing is, wanneer AIS-gegevens - mits herleidbaar tot natuurlijke personen - door organisaties of personen die niet deelnemen aan de scheepvaart worden verspreid, verkocht etc., zonder expliciete toestemming van de uitzender.

De Wbp kent vervolgens tal van voorschriften in het belang van de betrokken personen, zoals artikel 8 waarin is opgenomen in welke situatie persoonsgegevens mogen worden verwerkt. Indien organisaties of personen aan de wal t.a.v. het verwerken van door AIS overgedragen gegevens niet voldoen aan deze eisen, dan kan het College bescherming persoonsgegevens een bestuurlijke boete opleggen of kan de strafrechter een geldboete of gevangenisstraf opleggen.

- 2.5 Bij AIS-gegevens gaat het volgens het Duitse recht om persoonsgebonden gegevens, aangezien de gegevens minstens op personen terug gevoerd kunnen worden. Daaruit volgt vanuit de optiek van gegevensbescherming:
- a) Indien de overheid de door AIS overgedragen gegevens voor het verkeersmanagement gebruiken, dan moet een gebiedspecifieke machtigingsgrondslag worden gecreëerd, die in detail regelt welke gegevens van wie en voor welk doel ingewonnen, opgeslagen en doorgegeven mogen worden.
  - b) Voor het invoeren van een AIS-uitrustings- en gebruiksverplichting ten behoeve van zelfmelding tussen de scheepsexploitanten is daarentegen geen nieuwe rechtsgrondslag op het gebied van gegevensbescherming nodig.
  - c) Voor het beschermen van AIS-gegevens voor een ongewenst gebruik door derden die niet bij de scheepvaart betrokken zijn, bestaan reeds wettelijke regelingen. Artikel 202b van het Duitse Strafwetboek bepaalt dat het "onderscheppen van gegevens" strafbaar is, de artikelen 43, alinea 2, lid 1, en 44 van de Duitse regelgeving inzake gegevensbescherming beschermen tegen het inwinnen en verwerken van persoonsgebonden gegevens die niet algemeen toegankelijk zijn.

3. Wijziging / ontwikkeling van de regelgeving/wetgeving

- 3.1. In Zwitserland, Frankrijk, België en Nederland zijn wijzigingen/ontwikkelingen van de huidige regelgeving niet voorzien.
- 3.2 Het Duitse Bondsministerie voor Verkeer en Digitale Infrastructuur is voornemens dit jaar een wetgevingsinitiatief voor het wijzigen van de Binnenschiffahrtsaufgabengesetz te starten, opdat de AIS-gegevens voortaan door de overheid gebruikt kunnen worden. Naar verwachting wordt het wetsontwerp eind 2014 afgerond.

- 3.3 Voorts hebben de Franse, Nederlandse en Belgische delegaties eraan herinnerd dat de Europese Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 het juridische kader voor de gegevensbescherming vormt. Deze richtlijn wordt momenteel herzien om dit kader te laten evolueren en te vervangen door een Europese verordening met rechtstreekse werking in alle lidstaten van de Europese Unie. Met deze tekst wordt een betere harmonisatie en een versterkte efficiëntie van de wettelijke bescherming van de persoonsgegevens beoogd.

***